

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre... 16 kor.

Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:

Egész évre... 20 kor.

Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:

Egész évre... 24 kor.

Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
ünnepek utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kérésre visszaküldi
vagy megőrzi a nem vállalkozók.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Husdrágaság és városatyaválasztás.

— Sok a zsidójelölt. —

Azon az ankéten, amelyen a husdrágaságról vitatkoznak most Budapest székházában az összehívott szakemberek és pártvezérek, tegnap rendkívül heves összecsapás volt az agráriusok és demokraták vagy magyarosabban demokráta-k között.

A méltatlanul megtámadott gazdasági osztály védelmére Polónyi hatalmas, erős, tüzes beszédet tartott. Volt bátorsága egyes kellemetlen dolgokra is figyelmeztetni a bőrükben nem férd demokráta-kat.

A többi közt, mikor arra hívta fel az ankét figyelmét, hogy a mészárosok a rituális vágás költségeit a többi hus árához is hozzászámítják s ezzel is drágítják azt és emiatt még türelmetlenebbül támadták őt és a birtokos osztályt, a következőket vágta emberül vissza:

»Ha a magyar birtokos osztály elleni izgatással akarják a népgyűléseket vezetni, akkor ma többet nem mondok, csak ott, ahol felelősségteljesebben nyilatkozhatom és ahol határozatot hozhatunk. Csak azt az egyet megemlítem, hogy Budapest ennek az agrárius parla-

mentnek — amelynek ily minőségét azonban határozottan tagadom — rendkívül sokat köszönhet, sok áldást hozó intézményét. A magyar rend 1848-ban a magyar gazdasztályból álló parlamenttel, a nemzet minden rétegével megosztotta jogait, szabadságát, az országot is és nem kérte senkitől, hogy honnan jött és mi a vallása. Aki ez osztály ellen izgatni akar, az az én meggyőződésem szerint a történelem hagyományai ellen vét. Majd meglátják az urak, hogy a főváros közgyűlésén kívül hogy ütök a fejüket a falba, akik azt hiszik, hogy elérkezett az ideje annak, hogy a történelmi osztályokkal leszámoljanak. Idáig azt sem veltük észre, hogy a recepció második évtizedében kiszorították a keresztény elemet a közgyűlés terméből!*

Ezuttal mi nem a husdrágaság kérdésével akarunk foglalkozni. Nem is a birtokos osztály védelmére akarunk cikket írni az azt oly méltatlanul ért támadásokkal szemben. Hanem Polónyi érdekes beszédének csak az utolsó részére akarjuk felhívni a figyelmet.

Mert az, amit Polónyi a főváros törvényhatóságáról mond, szomorúan illeik Nagy-Várad közgyűlési termébe is.

Innét is tervszerint szorítják ki a keresztény elemet.

Most folynak az agitálások a vasárnapi városatyaválasztásokra. És mit tapasztalunk?

Azon a plakáton, amelyen a polgármester a választásra felhívja a polgárokat, tájékoztatul közli a jövő évi virilisek névsorát. Eszerint 62 virilis közül 44 zsidó. A 18 keresztényből még négy lemond, helyettük a pótvirilisek közül megint zsidók kerülnek be.

A szavazattal bíró tisztviselők között 5 zsidó van; azon választott városatyák között pedig, kiknek mandátuma három év múlva jár le, van 8 zsidó. Ez összesen 61.

Maga ez a szám már messze felte jár annak az aránynak, amely a zsidókat az ő lélekszámuk szerint Nagy-Váradon megilletné.

És mindennek dacára a mostani választásokon megint az ő legényeik tülekednek legjobban. Velencén a 7 üres helyre kegyesen beengednek egyet, legfeljebb kettőt. Ujvároson 12 helyre 20 zsidó jelölt van és 8 keresztény; e mandátumoknak legalább fele az övéké lesz s ezzel már elérik a közgyűlésen az abszolút többséget.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az én párbajom.

— Moulóg —

Na tessék, most párbajoztam.

Igen, ez a legsúlyosabb valóság, én párbajoztam.

S mi van furcsaság ebben? Miért olyan jókedvűek önök? Ah, persze, mert azt hiszik, hogy én azt nem is merném megtenni, hogy nem verekedném én soha senkivel, hogy nagyon is gyáva vagyok én ahoz.

Eh, látszik, hogy még nem ismernek eléggé.

Mikor legutóbb a marseillesi kikötőben husz tigris szabadult el egyszerre, ki ment az üldözésükre, ha nem én, Marius? És ki öldöste le mind a huszat, ha nem én, Marius? No, ma pedig párbajoztam.

(Valaki felkiált a teremből): Hát a párbajellenes elvek?

... Kérem, fiatal barátom, vegye tudomásul, hogy azért egyáltalán nem tagadtam

meg elveimet: A párbaj gyávaság. De akinek igaza van az ész szava szerint, nincs igaza a tegyver és erő szempontjából.

Mert az embernek azt is tudnia kell, mi a bücsület és ha egy községes lion, sőt egy hitvány párizsi azt meri mondani, hogy a husz tigrisből egy szó sem igaz, hát az ember úgy érzi, hogy azonnal meg kell pukkadoznia a méregtől.

Csak képzeljék el, ez az összeszáradt atom, ez a togfájós bacillus, ez a... szóval ez a senki még csufolódni mert velem, egy kávéházban, ahol éppen a husz tigrissel való kalandomat beszéltem el.

Már a tizenkilencedik sárga szörnyetegnek a halálánál jártam és éppen a huszadik következett, amelylyel a rue Canebiere, meg a rue Republicue közt végeztem, mikor ez a semmiházi, aki valósággal pukkadozott az irigységtől, azt mondja nekem:

— Ha a huszadikat is megöli, hát akkor majd sugok valamit magának a lábammal.

En persze ügyet sem vetek erre a szemtelen beszédre, hanem tovább folytatom:

— Ebben a pillanatban az irtózatoss vadállatt beleugrik a medencébe és bármennyire igyekszik is utját állati egy derék városi rendőr, egyenest felém tart. kikaptat a partra, nekem rohan és már éppen rám akar ugrani, mikor én hidegvérrel felemelem a tegyverem, rácélezok...

Mikor ideérek, érzem, hogy a lionnak a cipője orra a nadrágomhoz ér...

Pukk! Lelövöm...

(Hirtelen hátra fordul.) Az meg ott áll a háta meggett, lábát a levegőbe emelve.

Mérgében, amiért ebben a nevetséges pozitúrában megleptem, rámrival:

— Uram, nem okára hallani fog felőlem.

Én méltóságteljesen a szemébe nézek és azt mondom:

— Elvárom, uram.

S csakugyan még aznap este két ur lép be hozzám, az egyik feketében, a másik fehérben.

— M. X... megbizásából jöttünk, hogy...

— Ah, nagyon jól van, és mit akarnak?

— Párbajt.

— Hát önök verekedni akarnak?

Szőnyeg Függöny Flanel- és utazó takarók. **CZILLÉR IMRE**
 Paplan Linoleum és viasz-vásznak, Brassói és Pinkafői lópakró-
 czok legnagyobb választéka nagyáruházában
 KELETI-PERZSA-ÉS SMYRNA SZÖNYEGEK.
 Költözés miatt nagyon jutányos árak!

De még evvel sem elégednek meg. Most már az eddig még tulnyomóan keresztény Olasz kerületre vetik magukat. A mostanáig nyilvánosságra került hivatalos párlisztákon már Olasziban is négy zsidó jelölt van.

Nem csuda, hogy ezzel szemben már a vallási türelemről ismert komolyabb keresztény elem is türelmetlenkedni kezd s úgy értesülünk, hogy szervezkedik is és ha a politikai pártok vezetősége még idejében meg nem hajlik e méltányossági követelések előtt, akkor külön listával fog indulni a választási küzdelembe.

Bánválság. Feltétlenül hiteles forrásból értesülünk róla, hogy dr. Tomasich bán a kabinetiroda utján előterjesztést tett a királynak és december 5-ikére összehívatta az országgyűlést rövid ülészsakra. Az a terve a bánnak, hogy indennitást fog kérni, kifejtéi álláspontját a koalícióval szemben és kormányzati programot ad, ha pedig az országgyűlés nem szavazza meg, a bán lemond és ragaszkodni fog lemondásához.

Biztos, hogy a jövő héten kitör a bánválság. A közjogi ellenzék erősen készül az összeütközésre. Az indennitás tárgyalásáig nem is fog eljutni az országgyűlés, mert előzetesen a megtámadott mandátumok igazolása körül az ellenzék döntő csapást akar mérni a bánra.

Tisza István Széchenyi Istvánról. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület december 11-iki közgyűlésének legérdekesebb pontja gróf Tisza István emlékbeszéde lesz gróf Széchenyi Istvánról. Az ünnepi Károlylakodalmán a hivatalos szónok Mezőssy Béla lesz.

— Nem mi, a felünk.
— Kivel?
— Óannel.
— Legnagyobb sajnálatomra uraim, meggyőződésem...
— Semmi közünk az ön meggyőződéséhez és semmi esetre sem távoznunk innen, míg a párbaj feltételeit meg nem állapítjuk.
— El fogom küldeni önökhöz segédeimet.
— Nem, nem! Már nagyon jól ismerjük önt. Nem fogja őket elküldeni.
Ebből azonnal kitaláltam, hogy ezek engem csakugyan szájhósnak tartanak.
De azért még csak meg sem dobban a szivem.
— Elfogadom, mondom, ha én választatom a feyvert.
— Helyes, felelek rá, parancsoljon tetszése szerint.
— Jól van uraim, itt vannak az én feyvereim.
Ezzel hirtelen feltűröm az ingem ujját és elébük tartom hatalmas izmimat, amelyektől egy athlétának is inába szállhatna a bátorsága, mert hiszen láthatják rajtam, hogy elég jó természetű ember vagyok.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 30.

Kabos Ferenc alelnök negyed 11 órakor az ülést megnyitja. Bemutatja az Házhoz beérkezett kérvényeket és jelenti, hogy azokat a kérvény bizottsághoz utalta ki.

Fekete Márton első bíráló bizottság elnöke jelenti, hogy dr. Varga Gábor mandátumának hiányait pótolta és így igazoltnak tekintendő.

Elnök jelenti, hogy tegnap Molnár János beszéde közben nem hallotta, a mikor Szencsényi György közbe kiáltott »disznóság.« Ezért a képviselőt rendreutasítja.

Azután rátértek az

indennitás tárgyalására.

Herzog Sándor szólalt fel elsőnek. Az indennitást bizalmi kérdésnek tekinti s ezért a függetlenségi és 48-as kisczardapárt nevében az indennitást nem szavazza meg. A kormány akkora megterhelhetését tervezi az országnak és pedig minden ellenszolgáltatás nélkül, hogy a bizalmatlanság a legteljesebb mértékben indokolt. (Helyeslés a baloldalon.)

Maczky Emil a kormány sajtójának magatartását bírálja, amely az ellenzékét mindig obstrukcióval vádolja. A kormány iránt bizalommal nem viseltetik. Az indennitás tisztán bizalmi kérdés, ezért azt meg nem szavazza. A kormány már megalakulása előtt a lemondás útjára lépett. Ideig-óráig való békét így el lehet érni, de ez a béke csak sirbéke. Azután a közigazgatási állapotokat bírálja. Azt mondja, hogy a cigány kérdés szégyene a magyar közigazgatásnak. Bizalmatlanságának egyik fő oka az, hogy a kormány az általános, egyenlő és titkos választójogot megígérte a nemzetnek s most el akarja odázni. Olyan fontos kérdések megoldása áll előttünk, hogy arra csakis a népparlamentet tartja hivatottnak. Nem fogadja el a javaslatot. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Popovics Sándor horvát képviselő magyar nyelven felolvast egy nyilatkozatot, mely-

— S most uraim, elmondom a feltételeimet is...

Nem is várták, hogy erre kerüljön a sor. Esz nélkül rohantak vissza a megbízójukhoz, az meg ijedtében azonnal felakasztotta magát.

— Így van ez uraim, és így esett, hogy én mindjárt a legelső párbajommal, minden békés meggyőződésem mellett is kénytelen voltam egy embernek halálát okozni.

— Hiába, uraim, mindig mondtam, hogy a jog előbbre való az erőnél.

— S most, miután becsületemet újra tisztára mostam, ellentelem vérében, és semmitől sem kell többet szégyenkezni, egész nyugodtan befejezhetem önök előtt előadásomat.

Tehát, mivel a huszadikat első lövésre elhibáztam, már éppen belém akarta méríteni irtóztató fogait, a pillanat igazán rettenetes volt, mikor én szinte emberfeletti bátorsággal...

(A színpalak mögöl hatalmas ordítás hallik, mire a művész remülten menekül.)

— Kérem, ne tessék itt ijesztgetni!

José Germain.

ben a párt kimondja, hogy csak azon esetben viseltetnek bizalommal a kormány iránt, ha a vasuti pragmatikát, amely a horvátokra nézve sérelmes, elvetik. A kormány ezt nem tette és így bizalmatlanságot szavaz pártja nevében.

Csermák János: Bizalmi kérdésnek tekinti az indennitás megszavazását. Bírálja a miniszterelnök hatáskörét. Azt mondja, hogy nemsokára az összes tárcát magára ruháztatja s Ausztria helytartója szerepét tölti be. Nem fogadja el a javaslatot. (Helyeslés a baloldalon.)

Elnök tíz percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után

Hinkovics Henrich horvát nyelven beszél.

— Visoki Saborel — így kezdi beszédét, melyet a Ház meglepetten és nagy csendben hallgat. Többen a Ház asztalán fekvő törvénykönyvekhez sietnek. A gyorsírók nem jegyzik a beszédet, melyet az elnök sem ért, miután tolmács nem áll rendelkezésére.

Az ellenzékéről halk, de egyre sürűbb felkiáltások hallatszanak:

— Magyarul! Magyarul!

Hinkovics tovább beszél, az ellenzék egyre nyugodtabb, aminek az is oka, hogy mára jelentkezett szónokai közül egy sem jelent meg.

Hinkovics beszéde közben **Pop C. István** és **Preszli Elemér** jelentkeznek szóiasra az indennitás ellen.

Hinkovics horvát képviselő beszélt.

Ugron Gábor a horvátok eljárása miatt szólal fel. Meggyőződése szerint a horvátoknak az a céljuk, hogy megakadályozzák a magyar képviselőház munkáját.

Héderváry szerint joguk van a horvátoknak is horvátul beszélni, de nekik is érdekük megérteni saját érdekeikről szóló tárgyalásokat.

Az **elnök** az idő előrehaladása miatt az ülést 2 órakor berekesztette azzal, hogy az interpellációkra a legközelebbi interpellációs napon térnek rá.

A titkos husegyezmény. A Neue Freie Presse ma hosszabb cikkben foglalkozik az Ausztria és Magyarország között létrejött titkos husegyezményről és konstatálja, hogy **Hieronymi Károly** kereskedelmi miniszternek tegnap és tegnapelőtt a képviselőház közigazd. és p. ü. bizottságában tett kijelentései **Weiskirchner** osztrák kereskedelmi miniszter kijelentéseivel homlokegyenest *ellenkeznek*. Mindenesetre létezik a magyar és osztrák kormányok között a husbehozatal kérdésében egy megállapodás, amelyről eddig nem tudtak semmit, amelyet nem publikáltak, amelyet tehát titoknak kell tartani. A két kereskedelmi miniszter nyilatkozatai között a különbség eklatáns. — Hieronymi ismételtén beszélt titkos egyezményről, bevallja eanek megkötését és létezését és végül azon praxis ellen fordul, hogy a titkos egyezmények által megkötik az országok kezét, anélkül, hogy a parlament jóváhagyását kikérnék s hozzá fűzi, hogy ilyen egyezmények megingatják a közjogot. Így Magyarországon nem a szélső ellenzék képviselője nyilatkozik, hanem a kereskedelmi mi-

Paróczay Mátyás

elsőrendű cipész üzlete

NAGYVÁRAD,

Nagy Sándor-utca 1. szám.

Rendelés szerint a legszebben készít
uri, női és gyermekcipőket

Vidéki megrendeléseknél elegendő egy
használt cipő beküldése.

niszterium vezetője. Végül megjegyzi a lap, hogy ismeri Hieronymi miniszter kitünő szak-tudását és így természetes, hogy különbséget tud tenni a között, hogy aktái között van-e titkos egyezmény vagy pedig csak nem köte-lező jegyzőkönyv.

(Saját tud.) Dávid szociáldemokrata kép-viselő a Magyarországgal létesített titkos egyez-mény tárgyában interpellálni fog. Az interpel-lációban Hieronymi miniszter beszédje alapján felszólítja a kormányt, hogy a titkos egyez-ményt terjessze elő s a képviselőház állapítsa meg, hogy a husbehotal kérdésében az osz-trák kormánynak nincs szüksége a magyar kormány hozzájárulására.

Kultura és pálinka.

A Halál birodalmában vagyunk, ahol e félelmetes és könyörtelen hatalom éppen szá-mon kéri vezérkarától a földön elért eredmé-nyeket.

Sorra adnak számot a hatalmas urnak hü vezérei.

Egy sápadt arcú, tüzes, lázban égő szemű ifju lép elő. Ez a *Tudóvész*.

Ott vagyok az emberek születésénél — ugymond — s mikor az élet rózsái már nyil-nak az arcokon, irgalmatlanul hozom tró-nod elé.

Jól van, elmehetsz — int a nagy ur.

Egy fekete arcú, vézna, beesett szemű alak tántorog ezután a Halál elé.

Én nem tekintem a kort — ugymond — időnként millió számra hozom az embereket birodalmadba, mint a szorgalmas gazda nyáron a buzát a magtárba. Gyorsan és biztosan végzek. Ez a *pestis* és a *cholera* egyszé-mélyben.

Jól van, elmehetsz, — int ennek is a nagy ur.

Fegyvercsörgés hallatszik ezután s kis vártatva belép egy deli termetű, csillogó fegy-verzetű ifju léptei ruganyosak, arca üde, de szemei vad tűzben égnek, keze csepeg az emberi vértől.

A halál korholó szavakkal fogadja. *Háboru* — így hívják a belépő ifjut — te mostaná-ban lanyhán teljesíted kötelességedet. Rende-ztél ugyan most M. xikóban valami kisebbszertű korcsmai verekedés felét — de ez semmi. Hol van a régi dicsőséged? vagy már meg-untad ezt? Nem emlékezel már a japán-orosz háboru dicsőségére? S most elég neked egy kis portugál, vagy egy kis mixikói forradalom?

Lehetetlen nagyobb eredményt mutatnom fel — védekezik a háboru. A *kultura* lassan-lassan háttérbe szorít. A földi nagybatalmak fegyverkeznek ugyan, milliókat költenek ágyukra, hadihajókra — de nem igen vesznek azért en-gem igénybe, mert csak ijesztgetik egymást. Ellenségeim a békeapostolok is. Az egyház meg épen ártalmamra van, mert mindig a szeretetet hirdeti. Így hát rossz idők járnak én rám.

Baj, baj — szól elmélázva a Halál s sze-meivel úgy nézett körül, mintha várna valakit. Végre megszólal:

— Hol van *Butykos*, az én legkedvesebb vezérem?

— Biharmegyében van, így szól a cholera.

Én még ott hagytam Belényes és Vaskóh kör-nyékén. Ott ölelgetik és csókolgatják az em-berek, még iskolába sincs idejük és kedvük miatta elmenni.

— Jól van, nagyon jól van, mosolyog erre a Halál. Kedvem szerint való fiu. Ez hozza birodalmomba a legtöbb embert, mert igen megtudja magát kedveltetni főleg az alsóbb, műveletlen néprétegben.

Igazán sajnálatos, hogy a köznép menny-minden jó tulajdonságot tulajdonít tudatlansái gában a pálinkának. A favágó azt mondja, hogy »erőt ad a szegény embernek«, a hóla-pátoló, hogy »melegíti«, a mozdonyvezető, mi-kor forró nyári napon menetelés közben huz egyet a butykosból, azt mondja, hogy »hűti«, egyik-másik kórházi ápoló azért issza, hogy »el ne aludják tőle«, a nagyurak gyomorizgató vacsora után azért isszák — már persze nem a gabona-pálinkát — hogy »aludjanak tőle«.

Pedig mindenik alkalomkor, mindegyiknek lassu méreg, amely emésztí életerejét, lassan-lassan fátyolt borít a végtelen jóságú teremő által az embernek ajándékozott isteni szikrára, az elmére s könnyűvé, simává teszi az utat az elmekórház és a sir felé.

Néhány évvel ezelőtt a németek egy igen plauzibilis eljárással állapították meg az alko-holnak s ezek különböző fokának a szervezetre való hatását. Négy század katonát állítottak egy sorba. Az elsőnek semmit se, a másodiknak sört, a harmadiknak bort, a negyediknek pálinkát adtak s egyszerre indították utnak a cél-pont felé.

Egy ideig a sorrend ez volt: legerősebb ha-ladtak a pálinkások, utánok a borosok, majd a sörösök, végül a tiszta fejűek. Az idő teltével azonban kezdett a kép változni. A pálinkáso-kat utolérték s borosok. Később a borosokat is a sörösök, végül ezeket is a tiszta fejűek. Még messze a kitűzött cél előtt a menetelés után néhány órával a kép végleg így alakult: *tisztafejűek*, utánok a sörösök, majd a borosok, végül a *pálinkások*, akiknek egy része már az utszélén hevert.

Im a szesz gyengítő hatása.

A pálinka ellen küzd ugyan a kultura és a nevelés, de nagyon csekély eredményt mu-tathat fel. Hiszen a siker itt a családon for-dul meg, már pedig ki ne tudná főleg a sze-gény román földművesnek azt a szokását, hogy gyermekeit már kicsiny korában pálinkáztatja. Sőt nemcsak hogy alkoholtól mértelyezett vért örököl a gyermek szüleitől, hanem csecsemő korában is alkoholtól mérgezett tejet iszik, mert hiszen a családító a szülés után mind-járt pálinkával kínálja az anyát, hogy »erőt kapjon«. Az az ártatlan csecsemő tehát már alkohollal mérgezett tejet iszik anyja emlőjé-ből, mert hiszen tudjuk, hogy az alkohol — mint minden méreg — néhány másodperc alatt felszívódik a szervezetbe.

Azt kellene tehát valamiképen keresztül vinni, hogy pálinkához ne jussanak az ilyen fertőzött és analfabéta vidékek. Mert mind-addig amíg ehhez hozzá férhetnek, idegen lesz ott a kultura hatástalan a nevelés.

A vármegye kezében a hatalom, a Bihar-megyei Közművelődési Egyesület mellett a társadalom — fogjanak hát kezét az analfa-betizmus kiirtására. Erős rendszabálytól sem kell visszariadni. A mint a latin mondja: »Vulnus immedicabile ense recidendum«.

—y.

Maros-Torda új főispánja. Gróf *Haller* János, Udvarhelymegye főispánja ma dél-előtt felkereste a képviselőházban gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnököt és vele hosszasan tanácskozott. Valószínű, hogy Hallert legközelebb kinevezik *Maros-Tordamegye* fő-ispánjává — *Erődsy* utódjává.

Az új fiumei kormányzó. Budapest-ről jelentik lapunknak, hogy *Wickenburg* Ist-ván gróf kinevezését az autonom párt nem veszi tudomásul. A párt tegnap gyűlést tar-tott, melyen a kinevezés ellen való tiltakozá-sát fejezte ki a párt.

A Czillér-áruház fosztogatói.

Hűllen alkalmazottak.

A rendőrség letartóztatta őket.

Czillér Imre Rákóczi-uti női divat-keres-kedő kellemetlen felfedezésre jutott az utóbbi időben. Észrevette, hogy áruai rohamosan fogy-nak, az üzleti könyvekben azonban nem talált ennek megfelelő ellenértéket.

Azonnal tisztában volt a lopással és fi-gyelni kezdte személyzetét. Es csakugyan rá is jött, hogy *Györfi* István tanonca a bűnös. Rögtön jelentést tett a rendőrségen, mely Györfi Istvánt letartóztatta és kihallgatta. A tolvaj tanonc beismerte tettét és eladta, hogy *Gerlei* Gábor és *Petrikovics* István tanonc-társaival együtt követte el a lopást.

Az üzletbe az udvar felől hatoltak be olyként, hogy álkulcs segítségével kinyitották a hátulsó ajtót, az árukat pedig a *Dragán-féle* üzletben raktározták el, vagy pedig azon ke-resztül tovább szállították.

A rendőrség erre azonnal házkutatást tar-tott *Dragán* Józsefnél, ahol tényleg több Czil-lértől származó árukat találtak. *Dragán* József azt adja elő, hogy azok az áruk tényleg Czil-lértől származnak, de ő azokat tisztességes uton vette és nem a tolvaj tanoncok után került hozzá.

A rendőrség kutatást tartott még *Dragán* egyik alkalmazottjánál *Pataki* Lajos szabó-segédnél is, akinek ruhái között pipere-szap-panokat és illatszert találtak, melyek szintén a *Czillér-áruház*ból kerültek volna ki. *Pataki* Lajos azonban ezt határozottan tagadja.

A rendőrség a felmerült gyanúkok alap-ján letartóztatta a tolvaj tanoncokat, *Gerlei* Gábor kivételével, aki neszét vevén a dolog-nak, megszökött.

Ugyancsak letartóztatták *Dragán* Józsefet és segédjét, *Pataki* Lajost is.

A rendőrség nagy apparátussal fogott hozzá a szenzációs lopás nyomozásához.

Csak még karácsonyig!

Rendkívül leszállított árak: Üzlet áthelyezés miatt (Szalárdi-utca 9 re) a még raktáron levő mellfüzők és fűzővédők beszerzési áron alól lesznek kiárusítva.

Próba küldemények bárhova!

Arjegyzék ingyen és bérmentve!

Rosenzweig Rózánál RÁKÓCZI-UT 3. szám.

UJDONSÁGOK.

* **Gizella bajor hercegnő Budapesten.** Gizella bajor hercegnő, aki tegnap délben báró Terfall főudvarmester és Rodich bárónő udvarhölgy kíséretében Budapestre érkezett, a tegnapi délutánt József főherceg és Augusztia főhercegnő családjá körében töltötte el, ma pedig sétakocsizást tett a városban. A hercegnő holnap délben Bécsen át hazautazik.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyváradi város jogügyi szakbizottsága holnap, december 2-án délután 4 órakor a városházán ülést tart. Ez alkalommal a hordójelző hivatalról és a telekfelosztásról szóló szabályrendeletet tárgyalják.

* **Nyugalomba vonuló ezredes.** A király *Fabricsius* Dezső szabadságot népfelkelésügyi honvéd alezredesét saját kérelmére nyugalmazta s ez alkalommal neki az ezredesi címet és jellegét adományozta.

* **A Szent László-tér rendezése.** Még ez év tavaszán került Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága elé az az indítvány, hogy a Fekete Sas kávéház előtt a járdát megszelésítsék úgy, hogy a kávéháznak széles kiülője legyen. A törvényhatóság azonban a járda olyan kiszélesítését, hogy ezáltal a kocsiut megszüktessék, ellenezte. A városi mérnöki hivatal most azon tervet nyújtotta be a tanácshoz, hogy a járda a piac egész hosszában, a Fekete Sastól Kapucinus-utcáig 8 méterre szélesítsék ki s hogy az uttest ezáltal ne szűkítsék, az uttest 224 méterrel beljebb lesz helyezve a mostani kirakodó helyre. A főmérnök szerint ez a megoldási mód nem kifogásolható, mert a vásárcsarnok kiépítésével a kirakodásra nem lesz szükséges a piac jelenlegi területe.

* **A város rendezése.** Nagyváradi város szépművészeti és közlekedési szakbizottsága holnap december 2-án délután 3 órakor a városháza bizottsági termében ülést tart. Az ülésen több fontos kérdés kerül szónyegre; így ezuttal tárgyalja a bizottság a városi mérnöki hivatal előterjesztését a Szarvassor szabályozási vonalának részbeni megváltoztatása iránt; a Schenker Endre tulajdonát képező Szarvassori háznak városrendezési szempontból és egyben a népfürdő elhelyezésére leendő megvétele iránt; a város közutainak, utcáinak, közttereinek és a faiskolának kertészeti ellátásáról készített szabályrendelet tervezetét.

* **Debrecen a huszdrágaság ellen.** Debrecen törvényhatósága tegnap átiratot intézett Bihar megye törvényhatóságához, hogy járuljon hozzá felterjesztésükhöz, miszerint törvényhozásilag gondoskodják a kormány a huszdrágaság megszüntetéséről. Debrecen leghelyesebbnek találja (még Debrecen is?) ha a kormány a már habehozatalnak utat nyit a külföld előtt és ezzel kapcsolatosan, természetesen, a szerb határt is feloldaná a zár alól. Különös, hogy bent huszdrágaság uralkodik s mindenütt a külföldi behozatalt sürgetik s e közben még Debrecenben is megelégednek marhatenyésztésükről s annak érdekeiről.

* **Csak egy lámpát kérnek.** A hentesutcai lakosok panaszt adtak be a városhoz, hogy pokoli sötétség borítja az utcájukat, mivel csak két izzólámpa szolgálja a világosságot. Nagyon szerény a kérelmük, csak egy izzólámpát kérnek az utca elejére.

* **Katonai kinevezés.** A honvédelmi miniszter *Furta* Miklós 4-ik gyalogezredbeli őrmestert tartalékos hadapróddá nevezte ki.

* **Megerkeztek a tanu'mányutról.** Egy vállalkozó Nagyváradon az állati hullák feldolgozására thermo-chemiai intézet felállítására kért engedélyt. A városi közgyűlés azonban hevesen kikelt a kérelem teljesítése ellen, mire a törvényhatóság visszavonta javaslatát s a közgyűlés visszaadta az ügyet a tanácsnak, azzal, hogy szerezzen be részletes információt, miben áll az ilyen intézet működése, minő veszélyekkel jár az a közegészségügyre és az állategészségügyre. A vállalkozók 1300 koronát bocsátottak a város rendelkezésére, hogy a város kiküldöttjei tekintsék meg a Freiburgban levő hasonló intézményt. A város részéről *Komlóssy* József gazd. tanácsos, *Gerő* Armin főkapitány, *Köszeghy* József v. főmérnök, dr. *Mayer* László v. főorvos utaztak ki Freiburgba s *Tátray* Sándor vasöntőde tulajdonos csatlakozott hozzájuk. A város kiküldöttjei tegnap érkeztek haza Nagyváradra s megteszik jelentésüket. — A freiburgi intézet állami, törvény által van szervezve s fontos közegészségi hivatást tölt be s nem lehet ellene kifogást tenni. Attól függ természetesen minden, hogy miként állítják fel Nagyváradon minő keretben, felszereléssel és felügyelettel.

* **Egy főszolgabíró a korcsmák ellen.** *Wertheimstein* Henrik belényesi főszolgabíró tegnap igen érdekes beadványt intézett az alispánhoz. E panasz szerint Belényesben annyi a korcsma, hogy csaknem minden házra esik egy. A legkisebb szatócs is, aki korlátozott kimerési engedéllyel rendelkezik nem tartja meg a szabályokat és olyan jogokat élvez mint az, aki korlátlanul mérhet. Az elfajult állapotok a közkerécsősségre és a lakosság anyagi helyzetére roppant befolyással vannak, miért is kéri a főszolgabíró az alispánt, hogy intézkedjék a szabályok megtartása iránt.

* **A csapos harangozó.** Biharudvariban elkeseredett harc folyik már hónapok óta az ottani református lelkész és a harangozó között. A harangozó ugyanis ritka elbizakodottsággal a legnagyobb urnak képzeletét magát a községben. Mint harangozó, üres óráiban beállott egy korcsmárhoz csapósna. Mint csapos, közel lévén a csaphoz, valószínűleg ennek hatása alatt ő határozza meg a delet, akkor harangozván, amikor megéhezik vagy amikor ráér. Ez még csak hagyján, de mint harangozó, a templom kulcsát is magánál tartja s azt nem hajlandó kiadni. A lelkész ezek miatt szabadulni akar a harangozótól és panaszt tett a szolgabíróknál s kéri, hogy bontsa fel a harangozó és az egyházközi szerződést. A főszolgabíró kedvezőtlenül intézte el a kérelmet, mire tegnap a lelkész panaszával az alispánhoz fordult.

* **Nagy vadászat a Fácánosban.** Tegnap nagy vadászat volt a nagyváradi l. szert. püspökség Fácános uradalmában. A vadászon résztvettek *Madách* Emánuel miniszteri tanácsos, a püspökségi javak gondnoka, *Tresztyánszky* miniszteri erdőtanácsos, *Dénes* miniszteri számvizsgáló, továbbá *Erős* Rezső jószágkormányzó és a püspöki uradalom tisztikara. A vadászat pompás eredménnyel végződött, amennyiben 129 fácánt, 80 nyulat, továbbá néhány rókat és vadmacskát lőttek. *Madách* Imre miniszteri tanácsos tegnap délután visszatért Budapestre.

* **Fizetésekre telenség.** A Kereskedelmi Figyelő című hiteltudósító lap szerint a *Sonnenwirth* és *Heller* nagyváradi rövidáru nagykereskedő fizetésekre telenség. A passivák 130,000 koronára rúgnak.

* **Magánvizsgára sikerrel előkészít** egy nagy gyakorlattal bíró nyugalmazott főgimnáziumi tanár. Már eddig is több tanítványt vizsgáztatott le kitűnő sikerrel. Megkeresések Bethlen-utca 1 szám alatti lakására intézendők.

* **Segély, a melyért árverelnek.** Az élesdi járásban a múlt évben nagyszabású segélyakciót indítottak, melynek célja volt a járásban uralkodott nyomor megszüntetése. A földmivélsügyi miniszter államsegélyt utalványozott, az alispán közegészségügyi intézkedéseket fogatosított és így, ha a nyomor nem is tudták megszüntetni, de legalább megszüntették a vörhenyt, mely már a szomszédos vármegyét is kezdte inficiálni. A segélyakció és az egészségügyi intézkedések akkor jók voltak, most azonban már a kellemetlen oldalai is kezdenek mutatkozni. Az élesdi főszolgabíró ugyanis tegnap jelentette az alispánnak, hogy azokban a községekben, ahol a segélyakciót fogatosították, a segélyakció költségeinek nagy részét még nem tudták megfizetni a községek. Ezek között szerepel Pestere is, ahol a költségekért most folynak az árverések. A többi községekben szintén végrehajtás útján szedik be a segélyakció költségeit. Ilyen körülmények között a szerencsétlen nyomorúságban tengődő községeket a helyett, hogy egy pillanatra kisegítették volna, csak újabb teherrel rótták meg, melyért a napokban megperdülnek a dobok. Eled inséges vidékein. Nem hisszük, hogy a segélynyújtóknak az lett volna a célja, hogy adományaikért később a párnát üssék dobra, mert akkor nem lett volna az segély. Vagy azt hiszik, hogy most már a jólét virágzik azokon a vidékeken és csak kényelemből nem fizetnek az emberek?

* **Vörheny járvány Nagybárodon.** Nagybárodon veszedelmes járvány ütötte fel fejét. Az egész községet vörheny fertőzte meg s rövid idő alatt két halálesetet kivánt. Mikor a főszolgabíró a járványról értesülést szerzett, nyomban kiküldte a járási orvost, aki nagyarányú vörhenyt állapított meg s azt is rosszul indulatnak jelezte. A községet körökre osztották fel s mindenütt a legszigorúbb intézkedéseket fogatosították. Mivel pedig félni lehet tőle, hogy a lakosság a betegeket eltitkolja, szigorú büntetés terhe alatt figyelmeztette a főszolgabíró a népet, hogy minden megbetegedést azonnal jelentsenek.

* **Aki Törökországból jön haza katonáskodni.** A szabadságharc után a bujdosók között volt *Duse* Sándor bihari kovács is, aki Törökországba ment ki és ott folytatta mesterségét. Az idegenben két fia született a bujdosónak. Az egyik fia Alajos mindenáron eleget akar tenni katonai kötelezettségének és ezért addig kérvényezett a községi képviselőtestülethez, míg az elismerte a fiu illetőségét s ennek alapján legközelebb bevoul katonának Nagyváradra.

Ifj. Rimanóczy Kálmán műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművészeti tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközöltet-
nek. Új szerkezetű service-asztalok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

* **Karambol egy iparvasuton.** Eledsi tudósítónk egy iparvasut balesetéről számol be. Tegnap este ugyanis az éledsi erdőipar részvénytársaság iparvasuta teljes gözzel robogott be a telepről az éledsi állomás felé. A vonat indításakor a pályát mindenütt nyitnak jelezték s így a vonat akadálytalanul haladhatott célja felé. A 18-as számú őrháznál pár méternyire a sötétben a vonatvezető észrevette, hogy a pályán egy teherkocsi áll. A távolság oly kicsi volt, hogy a gépet megállítani nem lehetett. A gépész és a fűtő látva a veszélyt, leugrottak, s a gépet futni engedték. A karambol megtörtént. A gép teljes gözzel ment neki a veszteglő kocsinak. A gép teljesen összetört. A pályán maradt kocsi, mely kavicsokkal volt megtelve, kiugrott a sinekről és az árokba fordult. A gépésznek és a vonat személyzetének semmi baja sem történt. A megtartott vizsgálat során megállapították, hogy az összeütközés *Molnár Gyula* vasuti munkás felületességének a következménye. *Molnár* ugyanis tolatás közben egy kavicskal megrakott kocsit az iparvasut vágányára tolatott és ezt előre nem jelezte.

* **Gyujtogatások Szilágysomlyón.** Az utóbbi 3 hétnél csaknem minden napján égett valahol. Vagy háztető, vagy raktár, vagy szalma, vagy fakerítés, vagy kívülről felgyujtott szoba. A gyujtogató mindenütt petróleummal dolgozott, innen látni, hogy valamennyi égés egy kéztől ered. Tegnapelőtt este fél hat órakor egyszerre három helyen, egymástól elég távol, keletkezett tűz Szilágysomlyón. A különben is felizgatott nép félelme és rettegetése a tetőpontra hágott. Valóságos pánik tört ki a nyolcezer lakos között. Mindenki talpon van. A nők a kerítések tetején gubbasztanak és lámpásokkal világítanak egész éjjel. A férfiak puskákkal, revolverekkel, dorongokkal, vasvillákkal löflegeverezve keresik a gyujtogatókat. Az esthomály beálltától kezdve világos hajnalig tülkölnek, lövöldöznek. A fegyveres emberek egy része buvóhelyeken rejtőzik és várja a gyujtogatókat. A rendőrkapitány, Bölöny Bálint erős gyanuok alapján letartóztatta az egyik tűz színhelyén Grebla bank-szolgát. A rendőrség a belügyminisztertől sürgönyileg segédsapatokat kért, mert a városban összesen csak tíz rendőr van. A város dühös izgalma s az egész fantasztikus hangulat leírhatatlan.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK
legjobb minőségben és
: kedvező árban :

REICHARD - áruháza
:: cégénél kaphatók. ::

Amit mindenkinek tudnia kell.
1 liter rum 1.50
1 deka tea —.08
Az útvárosi drogeriában a torony alatt.

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza
Rákóczi-ut 3. sz.

Az év végeig

kedvezményes áron kapható

Felöltők,

Blousok,

Pongyolák,

Aljak,

Kosztimök,

Gyermekruhák

Szörme-árak és ruhakelmék.

Saját műtermekben a leg-
elegánsabb toilettek vála-
latnak.

x **Lloyd kávéház** ujonnan épített és fényesen berendezett téli kerthelyiségében december hó 1-én a következő pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva: 1. Két kis jóbarát. 2. Hős család. 3. Söhajok hídja. 4. Kecsege ur cipőt lop. 5. Gyors lábú, achilles. 6. Osztrák magyar hadi fiotta. 7. Barlang lakók földjén. 8. A favorit. Beléptidij nincs. Előzékeny kiszolgálás. Kitűnő ételekről és italokról gondoskodva van. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri Hartstein és Örlei kávéház tulajdonosok.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és bútorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és bútorok festését, ker. i bútorok zománcozását és porcellán utánzást Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítem.

Tisztelettel
Czapfalvi József.

358

x **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Léva-palota,
Esredévi emléktér sarok.

Védjegyes finom precisiós órák
Schweicz elsőrendű gyáraiból.

Magy. kir. fémjellel ellátott
arany és ezüst ékszerek,
== karika gyűrűk. ==

Ezüst és chinaezüst evőeszközök
aszteldiszek, tálcák. Menyas-
szonyi és keresztelési ajándékok.

Finom szemüvegek, hőmérők, légsúlymérők.

Szilágyi Géza és Társa

órák és ékszerész-nél. — Vasuti órák.
Rákóczi-ut 4. Telefon 630.

x **A 40 ik os kir. államsorsjátéknak** húzását, mely polgári jótékony célokra rendeztetik, már december hó 15-én tartják meg. Ezen népszerű sorsjáték tervezete ezidén nagyon szép esélyeket nyújt, tartalmaz: 20738 nyerményt 620000 korona összegben, ezek között egy 200000 koronás főnyeremény, továbbá nyeremények 50000, 30000, 20000 stb. koronával, melyek mind készpénzben fizettetnek ki. Sorsjegyek á 4 koronával dohánnyózsédkben, váltóútlevekben stb. kaphatók.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre.

Tisztelettel

HÄBER és TÁRSA férfiszabó.

o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

EGYESÜLETEK.

Orvosgyűlés. A nagyváradai és bikarmegyei orvos, gyógyszerész és természettudományi egyesület ma délután 5 órakor a helybeli bábaképzőben igen érdekesnek ígérkező ülést tart. Dr. *Verzár István* bőrgyógyász ugyanis bemutatja azon két luetikus beteget, akiket Marschalkóval az Ehrlich-féle szérummal beoltottak. Megjegyzendő, hogy Marschalkó dr. a multkori felolvasásában hangsúlyozta, hogy az eddigi tapasztalat szerint a lues betegség esetén való beoltás eddig még a legjobb sikerrel járt.

A Szent László menedékház egyesület közgyűlése. A Szent Lászlóról nevezett nagyváradai koldus-ápoló és gyermekek-menedékház egyesület folyó évi december hó 4-én délután fél 5 órakor, saját helyiségében közgyűlést tart, melyre az érdekelteket ezuton is meghívja az elnökség.

A sárosvármegyei róm. kath. népnevelők egyesülete most tartotta Eperjesen a kath. kör. dísztermében közgyűlést *Zaborovszky Béla* elnöklésével. Jelen voltak *Semsey Boldizsár főispán*, *Tahy József alispán*, dr. *Terzina Gyula* kir. tanfelügyelő stb. Az elnök megnyitójában szembeszállt a modernizmussal.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagyrabecsült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló SCHULLER ÁRPÁD-féle

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécssett 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécssett, 1907. kiállításon Pécssett. :: Altalam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,

puskaműves,
Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.
November 1-től Rákóczi-ut Moskovits palota.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Muzsikus leány.
Péntek: Balkáni hercegnő.
Szombat: Karenin Anna.
Vasárnap d. u.: Beulmans kisasszony házassága. Este: Cigányszerelem. (Bemutató.)

Radó Sándor vendégjátéka. Ma este vendégművész lép fel a színházban, Radó Sándor, a Bonbonierből előnyösen ismert fiatal komikus mutatkozik be a Muzsikus leányban. Péter szerepét játssza, a mit Kabos kreált. A fellépés iránt nagy az érdeklődés.

A Cigányszerelem. Egész nap táncpróbák folynak most a színpadon. Csáti Iza, a Király Színház balletmesternője tanítja be a Cigányszerelem táncait. Az énekrészek és a prózai szerepek már be vannak tanulva, az új sláger darab megérett az előadásra. A kosztümök, a plasztikus virágdíszletek szorgalmasan készülnek. Vasárnap lezajlik a nehezen várt premiér.

NAGY MEGLEPETÉS

vár azon igen tisztelt hölgyekre, kik fűzőszükségeiket nálam óhajják beszerezni, mert egy bécsi gyár feloszlása alkalmával nagy tömegvásárlást eszközöltem és abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy párisi és bécsi modellek után készült fűzőket gyári áron alul, 10% engedménnyel árúsíthatom.

Mérték után készült fűzőim a legjobbakkal vannak elismerve, gyorsan készülnek, legolcsóbbak és legtartósabbak. Mindezeket a birtokomban levő számos elismerő levél, valamint nagyszámú helyi- és vidéki megrendelőim igazolhatják.

Szíves pártfogásáért esedez a Szigligeti-színház mű-

IZSÁK LIDIA, vésznőnek fűző szállítója.
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 1. szám.
Fűzők javítása és tisztítása gyorsan eszközöltek.
Kézsmarszky-haskótok mérték után készíttetnek.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

A mai hangversenyeste. Óriási érdeklődéssel várja Nagyvárad közönsége a mai hangversenyestét, amely ritkán hallott nagy zeneévezeteket ígér. *Burmester* és *Stefániai* nagy művésze gyérségei, — amelyekkel naponként foglalkoznak a kontinens világújságai — pompás és ragyogó ígéretek erre az estére, főként ha végignézzük a programot, amelyen a zeneirodalom válogatott finom művei szerepelnek. Nem célunk előre foglalni a programmal, amely a legszebben kommentálja önmagát. Első száma *Schubert* d-dúr szonátája, három tételben (allegro, andante, rondo) Hegedű és zongora. Ezután így következnek a többi számok: *Goldmark*: A-moll koncert. (*Burmester*) *Balakirev*: Dejerche és *Grieg*: »Ballade«. (*Stefániai*)! *S. Bach*: »Gavotte«, *Beethoven*: Menuette, Haydn: »Rondo«, *Hummel*: »Német tánc«, *Mendelssohn*: »Capriccio«. (*Burmester* új átdelegálásban) *Schumann*: »Abendlied«, *P. J. B.*: »Caprice«. (Szintén *Burmester* új átdelegálásban.) A hangverseny pontosan 8 és fél óra körül kezdődik.

TANÜGY.

Magánvizsgálatok a főgimnáziumban. A nagyváradai prem. főgimnáziumban a VIII. osztályu magántanulók osztályvizsgálatának írásbeli része 1910. évi december hó 9-én, szóbeli része december hó 10-én lesz. A második javító, pótló és kiegészítő érettségi írásbeli vizsgálatok december hó 12, 13 és 14-én, a szóbeli vizsgálatok december hó 16-án tartatnak meg. Nagyvárad, 1910. évi november 30-án. Az igazgatóság.

TÁVIRATOK.

A polgári iskolai tanítók statusrendezése.

Budapest, nov. 30.

(Saját tud.) Lukács László pénzügyminiszter ma fogadta a polgári iskolai tanítók küldöttségét, mely a statusrendezés tárgyában látogatta meg a minisztert.

A miniszter kijelentette, hogy a statusrendezésre 5 év előtt nem kerül a sor, 5 év múlva azonban föltétlenül rendezni fogják az ügyet.

Tömeges kilépés a református egyházból.

Berlin, november 30.

Berlin református egyházi hatóságainál tömegesen jelentik be a hívek kilépésüket. Április elsején kezdődött ez a mozgalom s augusztusban öltött nagy méreteket. November 1-ig 6980 református lépett ki az egyházból.

Leégett gőzmalom.

Eszék, nov. 30.

A Merkadits és társa tulajdonát képező Első bródi gőzmalom az éjjel leégett. A tűz a korpahelyiségben támadt és gyorsan elterjedt az egész telepen, melyet teljesen elhamvasztott. A malom másfél millió koronáig biztosítva volt.

Sasonow Bécsben.

Bécs, november 30.

Sasonow, az új orosz külügyminiszter legközelebb Lodonba s onnan Párisba utazik. Diplomáciai tárgyalások indultak meg, hogy az orosz külügyminiszter jöjjön Bécsbe is. Gróf Aerenthal tegnap kihallgatáson volt a királynál s ezen az audiencián erről esett szó. Sasonow bécsi látogatásának diplomáciai körökben igen nagy fontosságot tulajdonítanak, mert évek óta nem volt találkozás az orosz és az osztrák-magyar külügyminiszterek között.

Anarchisták és a Bonapartisták.

Páris, nov. 30.

A múlt éjszaka egy csoport anarchista behatolt a bonapartista Autorité szerkesztőségébe s darabokra zúzott mindent. Ez volt az anarchista busszuja azért, hogy az Autorité dicőíteni merje a társadalmi rendet és helyeselte a roueni halálos ítéletet. Ebben a cikkben a bonapartista újság élesen kikelt a sabotage ellen is. Az anarchista a támadáskor csak a szerkesztőt találták a helyiségben. Halállal fenyegették meg, ha még egyszer nekik nem tetsző cikket közöl.

Torontál virilisei.

Nagybecskerek, nov. 30.

(Saját tudósítónktól.) Torontál vármegyében laknak tudvalevőleg a leggazdagabb nagybirtokosok. A vármegye törvényhatósága most állapította meg a legtöbb adót fizető bizottsági tagjainak jövő évi névjegyzékét, amiből kitűnik, hogy 16 olyan nagybirtokos van, ki 10,000 koronán felül fizet adót. Az adófizetők élén Csekoric Erdre gróf áll, aki 149,023 korona adót fizet. A legkevesebb adót fizető virilista 917 kronával szerepel.

Az irek és a Homerulo.

London, november 30.

Balfours tegnap este az Albert hallban nagy ember tömeg előtt elmondotta programbeszédét. A választógyűlést Long volt miniszter, aki éppen irországi utjáról érkezett vissza, azzal a kijelentéssel nyitotta meg, hogy az ir unionisták felkérték a következő üzenet tolmácsolására: Ünnepelesen kijelentjük, hogy a Homerulo Irországnak nem békét, hanem háborút fog hozni. Ha ir parlamentet létesítenek, akkor a déli unionisták az Ulster-tartomány lakóival együtt annak fenhatóságát nem fogják elismerni, intézkedéseivel nem fognak törődni és az általa megszavazott adókat nem fogják megfizetni. Ezután Balfoure emelkedett szólásra és hosszabb beszédben védelmezte a népszavazást.

Kolera Törökországban.

Konstantinápoly, november 30.

(Saját tud.) Hivatalos jelentés szerint nov. 22—28-ig 169 ember betegedett meg kolerában s 109 halt meg.

Hir szerint a kolera különösen Rodostóban terjed erősen, hol naponként 30—40 eset fordul elő. A birodalom többi részében a járvány szűnőben van.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Igazságszolgáltatás.

§ **Habár Mihály szabadon.** Székely Ferenc igazságügyminiszter ma délből elrendelte Habár Mihály szabadonbocsátását. A miniszter dr. Gál Jenő kérelmére elrendelte, hogy Habár Mihály büntetésének kitöltését azonnal szakítsa félbe és megsemmisítette az összes eddigi ügyészi intézkedéseket. Ezt azzal a megokolással tette a miniszter, hogy Habár Mihály ellen még több sajtóper van folyamatban, ezek elintézésre várnak, már pedig ha Habárt lezárnák, minden védekezést lehetlenné tesznek.

A miniszter rendelete fél 12 órakor érkezett le az ügyészségre, ahol azonnal iktatták és Sálley főügyész helyettes rögtön intézkedett, hogy a rendeletet azonnal foganatosítsák.

Habár Mihály délből elhagyta az ügyészség fogházát.

§ **Ügyvéd és lekösz harca.** Debrecenben évek óta harcban állanak egymással dr. Varga Lajos ügyvéd és Jánosi Zoltán református lekösz. Két évvel ezelőtt Varga Lajos lapot szerkesztett és cikket írt Jánosi Zoltánról, a kit különféle vádakkal illetett. Jánosi sajtópört indított Varga Lajos ellen. Három napig tárgyalta az ügyet a debreceni esküdtszék. Vargát az esküdtek bűnszéknek mondták ki s ezért a törvényszék 120 korona pénz-büntetésre ítélte.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.Írta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. — 144

— Kegyednek nem kell így beszélnie, kicsikém, — felelé ő felsége. Mind a ketten jó keresztények vagyunk, és végre is mind a ketten Franciaországnál egy szebb egy derültebb hazába fogunk érkezni.

— De ez oly messze van, mondá Rózsika, és előbb oly soká fog még tartani!

A királyné tiszta szemébe ismét azon szomorú, mélabus tekintet jött, mely szemét oly gyakran elhomályosítja.

— Tán közelebb van ez, mint gondolnok — felelé a királyné, — s akár egy mértőld legyen az út, akár száz, hat hó vagy hatvan év az órának minden ketyegése s utunk minden lépte a célhoz közelebb vezet. De, Rózsika,

kegyed fiatal és csinos, — tevé hozzá a királyné vidámabb hangon — és jó, a mi a legtöbbet ér; kegyed boldog lesz még ebben az életben is.

És kegyed asszonyom?

— Nekem kötelességem van. Jobb parasztnak, mint fejedelműnek születni. De mi nem cserélhetünk helyet. Hidd el, kicsikém, nem hagynám el helyemet, még ha tehetném sem. A Lorrainek mindig jó katonák voltak, a férfiak s nők egyaránt. Meghódíthatóak, de nem félemlíthetnek meg minket, — és — és Rózsikám én soha nem fogok hátat fordítani azoknak, akiket szeretek! Oh, de mit is mondok? Ép e pillanatban, bár téged drágám szeretlek, isten hozzádot kell mondanom neked. Oltalmazzon meg a boldogságos szűz és az égnek minden szentje! Kedvesem, te igaz és hű cselédem voltál.

A leány nem tudott beszélni. Térdre borult, a királyné ruhájának szélét ajkához tartva és könnyes szemekkel feltekintett a büszke, jó szívű arcra, oly vágyódással, oly szerető áhítattal, a minővel az égi szentek legszentebbje iránt viseltethetett volna.

Künn fegyverzörej hallatszott, melyet a folyosón általános lőtás-futás követett. A koszik az ajtó előtt álltak és a királyi csaiád nem késleltethette tovább útját Párisba, végromlásába.

A királyné nyakán egy aranylánc volt, egy látkával, melyben gyermekei haját viselte. Levette azt és a Rózsika kezébe tette, mialatt felébe hajolt s egy csókot nyomott a lányka homlokára.

— Hordjad ezt, kedvesem — sugá — az én kedvemért — hogy Maria Antoinettere emlékeztessen téged!

Rózsika feltekintve, észrevette, hogy a láncszemek nyoma vékony vörös vonal alakjában meglátszik a szép fehér nyakon körül.

Azután Rózsika lehajtá fejét kezeibe és kisírta a szívét, mert valami azt mondta neki, hogy itt a paradicsom ezen oldalán, nem fogja szép és kegyelmes királynéját látni többé soha.

(Vége.)

A szerkesztésért felelős:

Dr V U C S K I C S G Y U L A.**Eladó föld.**

Nagyváradtól 15 percnnyire fekvő mintegy 55 kat. hold kiterjedésű elsőrendű szántóföld a szükséges épületekkel ellátva egészben vagy parcellákban eladó.

A feltételek megtudhatók a Nagyváradon székelő **Központi Takarékpénztárnál.**

**Zsiros bődönök és
: husvágó gépek :**

— feltűnő olcsó —

: : árban kaphatók : :

Kugler és Andrényi

vaskereskedésében.

Automobil

bérkocsi vállalat

Szakképzett, hosszú gyakorlattal bíró soffőrök vezetése mellett, 2 drb. elegáns, 50 és 40 lóerős teljesítményű gépkocsi, a világhírű „Renault“ leghíresebb francia gyártmány és „Oppel“ gyártmányai állanak rendelkezésre.

„Oppel“ viteldij: Egy óra a városban . . . . . 6 kor.

A fürdők egyikébe várakozás nélkül . . . . . 6 kor.

A városon kívül minden kilom. 1 kor.

Fedett Renault viteldij: Egy óra a városban . . . . . 8 kor.

A fürdők egyikébe várakozás nélkül . . . . . 8 kor.

A városon kívül minden km. 1 K 20.

Várakozási idő megállapodás szerint.

Állandó éjjeli és nappali szolgálat.

Telefon 365. Garage: Szaniszló-u. 47.

„VITOL“

Kiváló szer köszvény, csusz, hasogatás, rheuma-szaggatás ellen. :: ::

Este a fájdalmas testrészt be- dörzsölendő. :: ::

Kapható:

az „Arany Kereszt“
gyógyszertárban

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)

216

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István**„NEMZETI“ vendéglőjében.**

Karcos bor a legjavából kapható. Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgálatnak ki. — Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szallodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szálloda, vendéglő és kávéház bérője.

Vegyél!
Vegyen!
Vegyünk!
10. 13. és 17.
Koronáért
Moskovits Antonomiai cipőt
Nagyvárad
Kossuth-utca 5. gyár épület és
Bémer-tér, Fő-utca sarok.

TÁTRAY és TARSAI
Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvámegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

A Bihar megyei Gazdák Áru- és
Hitelintézete r.-t.
Körözs utca végén levő

sertéshizlaldájában

elsőrendű, fiatal, kövérsertések egyenként is minden nap. kaphatók. — Ugyanott a naponta frissen vágott tél sertések hozzávaló belső részekkel, zsirnak való, füstölt és paprikás szalonna, valamint zsir is beszerezhető.

GYULANTIN fogmentő eszszencia, fogvédő és fogápoló szer.

Megóvja a fogakat a romlástól, lazulástól és a fog belsején lerakodott fogkövet is teljesen feloldja. A fogfájást egy perc alatt megszünteti. Naponta százakra menő utánrendelések és hálaíratok érkeznek a feltaláláshoz.

Orvosok s vegy.-tanárok kitünőnek találták.

Magyarországon egy és egynegyed millió uri család évek óta sikerrel használja.

Akik már ezen szert használták, tegyék meg utánrendeléseiket, mert a cél csak úgy érhető el.

Ara üvegenként 1.50 és 3 kor.

Feltaláló és készítő: **Szárász Gyula** kozmetikai szerek speciális készítője.

Főképvisező Bihar megye területére
SIKLI JÓZSEF NAGYVÁRAD,
Körözs-utca 6. szám.

Ő csász. és Apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.
A polgári jótékony célokra szánt

XL-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ez az Osztrák birodalomban egyedüli törvényesen engedélyezett 20.738 készpénz nyereményt tartalmaz, 620.000 korona összértékben.

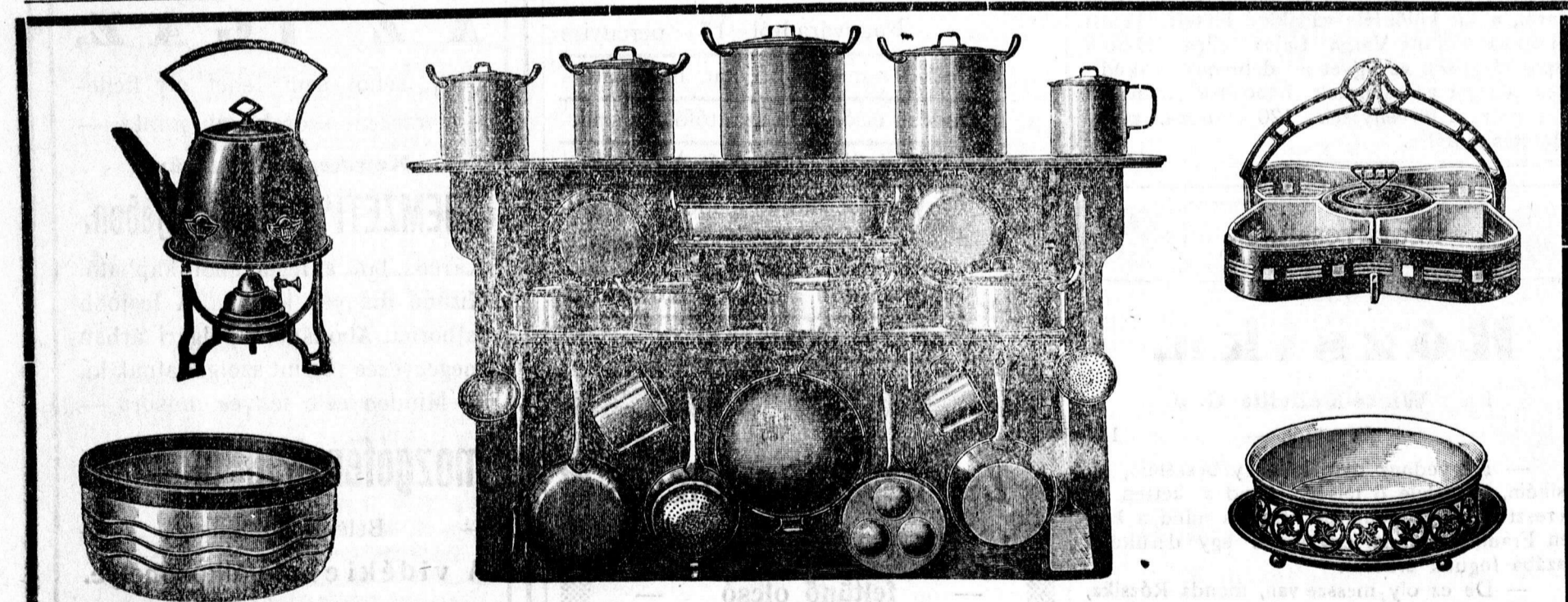
A főnyeremény 200.000 korona.

A nyeremények kifizetéseért a csász. és kir. lottójövedék kezekedik. A huzás visszavonhatatlanul 1910. december 15-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjáték osztályánál, III. ker., Vorderere Zollamtsstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékben, dohánytözsdekben, adó-, posta-, távirtda- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek pórtómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon helyben és vidéken 390.